VEENOORD

vmbo

overtref jezelf, verbaas jezelf

Examenreglement

en

Programma van Toetsing en Afsluiting

Schooljaar 2019-2020

Inhoudsopgave

Algemeen 2
1. Inleiding. 3
2. Begripsbepaling. 4
3. Het examen. 5
3.1 Het examen. 5
3.2 Het centraal examen. 5
3.3 Het schoolexamen. 6
3.4 Modulering in het schoolexamen. 6
3.5 Het examendossier. 6
3.6 Het eindcijfer. 6
3.7 Herkansen en inhalen. 7
3.8 Examen voor een vak op een hoger niveau 7
3.9 Belangrijke data 8
4. De examencommissie. 8
5. Het examenreglement. 9
5.1 Algemene bepalingen, artikel 1 tot en met artikel 6 9
5.2 Inhoud van het examen, artikel 8 en artikel 9 11
5.3 Regeling van het examen, artikel 10 11
5.4 Centraal examen, artikel 11 en artikel 12 11
5.4 Centraal examen, artikel 13 tot en met artikel 16 12
5.4 Centraal examen, artikel 17 en artikel 18 13
5.5 Uitslag, herkansing en diplomering, artikel 19 en 20 13
5.5 Uitslag, herkansing en diplomering, artikel 21 en 22 14
5.6 Overige bepalingen, artikel 23 tot en met artikel 25 15
6. Programma van Toetsing en Afsluiting 16

Algemeen

Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting.
Het bevoegd gezag van Veenoord VMBO te Rotterdam heeft, de directeur en de leraren examinatoren gehoord hebbende,

vastgesteld

het Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting voor de schooljaren 2019 - 2020 met inachtneming van het Eindexamenbesluit VWO - HAVO - VMBO en eventuele overgangsbepalingen.

Rotterdam, oktober 2020

1. Inleiding.

Het Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO) heeft de volgende kenmerken:

- een Centraal Examen voor alle leerwegen voor algemene en beroepsgerichte vakken;
- één examen per leerweg met daarbinnen de mogelijkheid tot examen voor een vak op hoger niveau;
- de spreiding van het Schoolexamen over de het derde en het vierde leerjaar.

In deze 'Examenwijzer' staat de noodzakelijke informatie voor leerlingen en hun ouders en/of verzorgers. Het is een bundeling van alle regels en bestaande afspraken inzake het examen. Dit betekent, dat niet alleen de wettelijke bepalingen zijn verwerkt. Ook de door de school gemaakte eigen keuzes ter in- en aanvulling van de door het ministerie vastgestelde regelgeving zijn opgenomen. Het Programma van Toetsing en Afsluiting zoals dat in deze examenwijzer beschreven staat, geldt voor het 4e leerjaar.
De leerlingen die de opleiding VMBO op Veenoord doorlopen, krijgen de basisberoepsgerichte leerweg (BBL) of de kaderberoepsgerichte leerweg (KBL) aangeboden. Deze leerweg bereidt voor op een niveau 2 respectievelijk niveau 3 opleiding in het MBO.
Voor een vak kan een leerling, indien dit door de examencommissie wordt toegestaan, examen afleggen op een hoger niveau dan de studie waarvoor hij ingeschreven staat.

In examenperiode 2019 -2020 wordt op Veenoord binnen de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg het intrasectorale programma Economie&Ondernemen en het intrasectorale programma Zorg&Welzijn aangeboden.
In het leerwerktraject binnen de basisberoepsgerichte leerweg gaat het om het beroepsgerichte programma Economie&Ondernemen en het intrasectorale programma Zorg&Welzijn.

In deze examenwijzer staat de situatie beschreven zoals die tot op dusver, september 2020, bekend is.

Meer informatie is te vinden op www.examengids.nl.

2. Begripsbepaling.

Teneinde misverstanden te voorkomen en duidelijkheid te scheppen bij allen die bij het examen betrokken zijn, is het hanteren van eenzelfde terminologie uiterst belangrijk. Daarom is hieronder getracht de binnen onze school gebruikte en te gebruiken begrippen op te nemen en te omschrijven.
Verwezen wordt ook naar art. 2 van het examenreglement en de daar omschreven begrippen.

examenreglement	document met de formele regels van het examen
examenwijzer	beschrijving van het VMBO-examen, zoals dat door de school is vormgegeven
PTA	programma van toetsing en afsluiting: overzicht van de te maken onderdelen van het schoolexamen.
examendossier	het overzicht van het door een kandidaat in het kader van het examen gemaakte werk en uitgevoerde opdrachten.
CE	**= centraal examen** het gedeelte van het examen dat als zodanig in het examenprogramma is aangeduid; het wordt gekenmerkt door landelijke standaardisering van opgaven, afnamecondities en beoordeling;
CSPE	**= Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen** het gedeelte van het examen dat als zodanig in het examenprogramma is aangeduid en dat geldt voor het beroepsgerichte vak Economie&Ondernemen en voor het beroepsgerichte vak Zorg&Welzijn; het wordt gekenmerkt door landelijke standaardisering van opgaven, afnamecondities en beoordeling;
CKV	culturele en kunstzinnige vorming, een verplicht onderdeel van kunstvakken I binnen de leerwegen van het VMBO.
eindtermen	omschreven kwaliteiten die een overzicht geven van kennis, inzicht, vaardigheden en beroepshoudingen waarover de kandidaat na afronding van een opleiding dient te beschikken.
handelingsdeel	handelingsopdracht voor de leerling waarbij niet het niveau van presteren telt, maar het opdoen van ervaring; de opdracht wordt afgetekend en opgenomen in het examendossier.
BBL	BasisBeroepsgerichte Leerweg
KBL	KaderBeroepsgerichte Leerweg
TL	Theoretische Leerweg
LWT	LeerWerkTraject, een leren/werken programma binnen de BBL
kunstvakken 1	een verplicht vak binnen de leerwegen van het VMBO bestaande uit drama en CKV (KVI).
SE = schoolexamen	het deel van het examen dat als zodanig in het examenprogramma is opgenomen; de invulling en de vaststelling van de onderdelen van het schoolexamen behoort tot de verantwoordelijkheid van de school. Het bestaat uit het gemiddelde van alle cijfermatige beoordelingen, zoals mondelinge/schriftelijke overhoringen, huiswerk, proefwerken en andere opdrachten.
praktische opdracht	door kandidaten in alle leerwegen te maken vakoverstijgende opdrachten (minimaal 2) van tenminste 10 uur, beoordeelt met een cijfer.

3. Het examen.

3.1. Het examen.

In het VMBO is het examen uitgesmeerd over twee leerjaren; het derde en vierde leerjaar. In het derde leerjaar volgen de leerlingen per leerweg de volgende examenvakken:

gemeenschappelijk deel		sectordeel	beroepsgericht programma
Nederlands Engels Kunstvakken 1 Maatschappijleer 1 Lichamelijke Opvoeding	E&O	Economie Wiskunde	Intrasectoraal programma Economie&Ondernemen
	Z&W	Biologie Maatschappijleer 2 of Wiskunde	Intrasectoraal programma Zorg&Welzijn

In het vierde leerjaar volgen de leerlingen de volgende vakken:

gemeenschappelijk deel		sectordeel	beroepsgericht programma
Nederlands Engels Lichamelijke Opvoeding	E&O	Economie Wiskunde	Intrasectoraal programma Economie&Ondernemen
	Z&W	Biologie Maatschappijleer 2 of Wiskunde	Intrasectoraal programma Zorg&Welzijn

Het Leerwerktraject omvat in het gemeenschappelijke deel alleen Nederlands en in het sectordeel alleen het beroepsgerichte programma Economie&Ondernemen óf Zorg&Welzijn. Om aan het examen deel te kunnen nemen moet de stage als voldoende worden beoordeeld, zowel wat betreft het aantal uren als wat betreft de beoordeling. In beide leerjaren van het LWT wordt twee dagen per week stage gelopen.
Leerlingen in het LWT die dit aankunnen, er is tenslotte behoorlijk minder schooltijd, mogen een extra vak kiezen. Dit vak komt alleen op het diploma te staan als het met een voldoende is afgerond.

Het examen VMBO bestaat per vak of programma uit een Schoolexamen (SE) en een Centraal Examen (CE). De volgende vakken uit het gemeenschappelijk deel hebben alleen een schoolexamen: Maatschappijleer 1, Lichamelijke Opvoeding, Kunstvakken 1 en de keuzevakken van de beroepsgerichte vakken (E&O of Z&W) . De vakken Maatschappijleer 1 en Kunstvakken 1 worden afgerond aan het einde van het 3e leerjaar, het vak Lichamelijke Oefening aan het einde van het 4e leerjaar. De keuzevakken van het beroepsgerichte vak worden verspreid over het derde en vierde leerjaar afgerond. Het gemiddelde komt onder de kop Beroepsgericht Examenprogramma te staan en telt als apart examenvak mee in de slaag- en zakregeling.

Voor de vakken Nederlands en Engels uit het gemeenschappelijk deel, de vakken Economie, Biologie, Maatschappijleer 2 en/of Wiskunde uit het sectordeel, de profielvakken van de beroepsgerichte vakken (E&O of Z&W) en de vakken of programma's uit het vrije deel die tot het eindexamen van het VMBO kunnen behoren, is er zowel een schoolexamen als een centraal examen.

Wat betreft de leerstof is de richtlijn dat het schoolexamen betrekking heeft op minimaal 2/3 deel van het examenprogramma en het centraal examen op 1/3 deel. Het schoolexamen omvat tenminste die exameneenheden, die niet in het centraal examen worden getoetst.

3.2. Het centraal examen.

Het Centraal Examen bestaat uit:

a. een Centraal Examen (een toets waarbij kandidaten vragen en opdrachten digitaal beantwoorden) voor alle vakken (behalve Economie&Ondernemen, Zorg&Welzijn, Maatschappijleer 1, Kunstvakken I en Lichamelijke Opvoeding).

b. voor kandidaten in alle leerwegen een Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen (CSPE) voor het beroepsgerichte programma Economie&Ondernemen of Zorg&Welzijn.

Een zitting van het centraal schriftelijk examen duurt bij de basisberoepsgerichte leerweg 60 minuten, behalve voor het vak wiskunde: 90 minuten. Als voor een vak examen op het niveau van de KBL of TL mag worden afgelegd, dan duurt dit examen 90 minuten, voor het vak wiskunde 120 minuten.

Een leerling kan pas deelnemen aan het centraal examen indien het schoolexamen afgerond is, d.w.z.:

- dat van alle vakken die onderdeel vormen van het centraal schriftelijk examen de eindcijfers bekend zijn;
- dat alle andere onderdelen van het schoolexamen met de kwalificatie 'voldoende' en/of 'goed' (bij Kunstvakken 1 en Lichamelijk Oefening) bekend zijn.
- dat van Maatschappijleer 1 het eindcijfer van het schoolexamen bekend is.

Het centraal examen vindt plaats in het vierde leerjaar.

3.3. Het schoolexamen.

Het schoolexamen wordt afgenomen in het derde en vierde leerjaar en bestaat uit de volgende onderdelen:

a. **schriftelijke en mondelinge toetsen** (o.a. repetities, werkstukken, verslagen, overhoringen, enz.);

b. **praktische opdrachten**. Bij een praktische opdracht wordt zowel het proces als het product met één cijfer beoordeeld aan de hand van vooraf aan de kandidaat bekend gemaakte criteria. De kandidaat maakt twee praktische opdrachten van ten minste 10 uur. De school heeft er voor gekozen de twee praktische opdrachten in het derde leerjaar af te ronden. De eerste praktische opdracht wordt gevormd door de CKV activiteiten in leerjaar 3 en de tweede praktische opdracht beslaat alle activiteiten rond de stage (sollicitatieproject, voorbereiding en verwerking);

c. **handelingsdeel**. Opdrachten die bij alle vakken gedaan worden en waarvan door de examinator wordt vastgesteld of deze 'naar behoren' is uitgevoerd. Handelingsopdrachten komen bij alle examenvakken voor. In het verplichte handelingsdeel in het kader van oriëntatie op leren en werken vormt de stage in het derde leerjaar de opdracht. Indien een opdracht niet beoordeeld wordt met de kwalificatie 'voldoende' of 'goed', dan volgt een aanvullende opdracht om alsnog aan de minimumeisen te voldoen. De uitvoering van een opdracht die tot het handelingsdeel behoort blijkt uit een notitie van de kandidaat, waarin aandacht is besteed aan de ervaring met die opdracht. Deze notitie maakt onderdeel uit van het handelingsdeel.

Indien onderdelen van het schoolexamen niet afgerond zijn heeft dit tot gevolg dat een leerling geen SE-cijfer kan krijgen én dus geen diploma kan halen. Het is niet mogelijk om in het vierde leerjaar onderdelen van het derde leerjaar alsnog af te ronden.

3.4. Een cijferlijst.

Vanaf klas 3 wordt er nog maar met één cijferlijst gewerkt. De leerlingen krijgen in klas 3 vier keer een uitdraai mee naar huis in klas 4 drie keer. De gemiddelde kolom geeft het voortschrijdend, gewogen gemiddelde van alle behaalde cijfers weer.

3.5. Het examendossier.

Voor alle leerlingen heeft het schoolexamen de vorm van een examendossier.
Het examendossier bevat tenminste:

- het *Programma van Toetsing en Afsluiting*;
- het overzicht van de afgelegde toetsen en uitgevoerde opdrachten met een overzicht van de behaalde resultaten en vorderingen;
- informatie over het *handelingsdeel*.

Het examendossier geeft inzicht in alle activiteiten van de leerling in het kader van het examen. Het laat zien over welke vaardigheden deze leerling beschikt. In het examendossier kunnen alle bijzondere, maar ook eventueel extra gemaakte opdrachten worden opgenomen.

Het examendossier wordt gespreid over het derde en vierde leerjaar opgebouwd.

3.6. Het eindcijfer.

Het eindcijfer voor het examen zoals dat op de cijferlijst bij het diploma komt te staan, komt als volgt tot stand:

Per vak of programma wordt het cijfer voor het schoolexamen gecombineerd met het cijfer voor het centraal examen. Het cijfer voor het schoolexamen bestaat uit het gewogen gemiddelde van alle behaalde cijfers.

Het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen bepalen elk voor de helft het eindcijfer. Zie verder het examenreglement, hoofdstuk 5 Uitslag, herkansing en diplomering.

3.7. Herkansen.

Op de meerweekseplanners staat per item aangegeven of dit herkansbaar is. Op de studiewijzer staan per vak de correctienormen vermeld.

3.8. Examen voor een vak op een hoger niveau

Als een kandidaat de hele schoolexamenperiode heeft laten zien dat hij in een vak excelleert, dan kan hem door de examencommissie de mogelijkheid worden geboden om het examen voor dat vak af te leggen op een hoger niveau. Hierbij neemt de commissie in haar beoordeling mee: de behaalde cijfers, de op het leerwegniveau gemaakte toetsen en de indruk van de betrokken examinator. Als deze mogelijkheid wordt aangeboden, dan moet het volgende goed door de kandidaat en zijn ouders/verzorgers worden overwogen bij het al dan niet gebruik maken van deze mogelijkheid:

- Het eindcijfer van het op het hogere niveau gemaakte vak, telt als zodanig mee in de beoordeling of een kandidaat geslaagd is of niet. Het cijfer wordt dus niet 'omgerekend' naar het niveau van de studie waarvoor de kandidaat ingeschreven staat.

Als de kandidaat en zijn ouders/verzorgers kiezen voor de hier beschreven mogelijkheid, dan wordt dit schriftelijk en ondertekend door de kandidaat en een ouder/verzorger vastgelegd.

3.9. Belangrijke data.

Alle examens worden digitaal, d.w.z. op de computer, afgenomen. Ruim een maand voor het eerste examen worden de juiste data schriftelijk aan de leerlingen medegedeeld.
Op wiskunde na, waarvoor het examen 90 minuten duurt, duren alle examens voor de basisberoepsgerichte leerweg op de computer 60 minuten.
Voor de kaderberoepsgerichte leerweg en de theoretische leerweg, duren de examens 90 minuten, behalve voor wiskunde, dat examen duurt 120 minuten.

4. De examencommissie.

Voorzitter:	dhr. A.J. Wynia
Secretaris:	dhr. M.A. den Otter
2e Secretaris:	dhr. T.P.J. Peters
Leden:	examinatoren: alle docenten die examen afnemen

5. Het examenreglement.

HOOFDSTUK 1 – ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 - Begripsbepalingen

De Wet:	de Wet op het Voortgezet Onderwijs 1 augustus 1998 (staatsblad 512).
Besluit:	het eindexamenbesluit vwo-havo-mavo-vbo van 15 november 1997 (staatsblad 588).
De Minister:	de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.
De Inspectie:	toezichthoudend orgaan namens de Minister van OC&W conform artikel 113 en 114 van de Wet.
Bevoegd gezag:	het college van bestuur van de Stichting LMC te Rotterdam.
School:	Veenoord VMBO Rotterdam.
Commissie van beroep:	commissie waarvan de leden worden aangesteld door het bevoegd gezag.
Directeur:	de directeur van Veenoord VMBO.
Teamleider:	de teamleider van de bovenbouw van Veenoord VMBO
Secretaris examen:	een door de directeur aangewezen persoon belast met de regeling van het examen.
Examencommissie:	De directeur, de secretaris van het examen en de examinatoren.
Examinator:	de docent die belast is met het afnemen van het examen of onderdelen daarvan in enig jaar waarover het examen zich uitstrekt.
Kandidaat:	een ieder die door het bevoegd gezag tot het examen wordt toegelaten.
Examen:	afsluiting van de studie ter verkrijging van een diploma omvattende zowel het schoolexamen als het centraal examen, zoals vermeld in het examenbesluit.
Examenreglement:	de in het examenbesluit en/of de door het bevoegd gezag vastgestelde regels voor het centraal examen en het schoolexamen.
Examenprogramma:	de door de Minister voor de examenvakken vastgestelde examenstof of de inhoud van de door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programmaonderdelen.
Vakken:	vakken of deelvakken.
Examendossier:	het geheel van onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door de school gekozen vorm.
Programma van toetsing en afsluiting: (PTA)	omschrijving van de stof van het schoolexamen, praktische opdrachten en handelingen voor een of meer schooljaren waarvan de omschrijving moet voldoen aan de eisen gesteld in het examenbesluit.
Sector:	een combinatie van vakken zoals vastgelegd in het inrichtingsbesluit.
Toets:	een onderdeel met schriftelijke of mondelinge vragen, een andere vorm van presentatie, of een praktische opdracht in het kader van het schoolexamen waarvoor een cijfer wordt gegeven.
Handelingsdeel/ praktische opdracht	onderscheiden onderdelen van het examenprogramma die aan de in de examenprogramma's omschreven nadere eisen moeten voldoen.
Overmacht:	indien een leerling niet in staat is, buiten zijn schuld, te voldoen aan een verplichting zoals omschreven in het examenreglement of in het PTA. De directeur bepaalt of er sprake is van overmacht.

Artikel 2 - Eindexamen
Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, een centraal examen, dan wel uit beide. Het schoolexamen vmbo/havo/vwo moet aan de in de examenprogramma's omschreven eisen voldoen.

Artikel 3 - Afnemen eindexamen
1. De directeur en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
2. De aangewezen secretaris van het examen draagt zorg voor de uitvoering van het examen.

Artikel 4 - Examenreglement
De directeur stelt een examenreglement vast ten behoeve van Veenoord VMBO Rotterdam.

Artikel 5 - Onregelmatigheden
1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen.
2. De maatregelen bedoeld, in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
    a. het toekennen van het cijfer 1.0 voor een onderdeel van het schoolexamen of een toets van het centraal examen;
    b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan één of meer onderdelen van het schoolexamen of het centraal examen;
    c. het ongeldig verklaren van één of meer onderdelen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
    d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de algemeen directeur aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in het volgend tijdvak van het centraal examen, dan wel ten overstaan van de staatsexamencommissie.
3. Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de algemeen directeur de kandidaat en stelt de ouders, voogden of verzorgers op de hoogte van het probleem. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De algemeen directeur deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, alsmede aan de inspectie.
4. De kandidaat kan tegen de beslissing van de algemeen directeur in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Van de commissie van beroep mag de algemeen directeur geen deel uitmaken.
   Het beroep wordt binnen drie werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk door de kandidaat bij de commissie van beroep ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen tien werkdagen op het beroep tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste tien werkdagen. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, de ouders, voogden of verzorgers, de directeur en de inspectie.

Artikel 6 - Commissie van beroep
Een beroep dient als volgt geadresseerd te worden:

Commissie van beroep eindexamens
Postbus 25015
3001 HA Rotterdam

De uitspraak van de commissie van beroep is bindend voor alle partijen.

HOOFDSTUK 2 - INHOUD VAN HET EXAMEN

Artikel 8 - Examenprogramma

De minister van OC&W stelt, behalve voor door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programma-onderdelen die onderdeel zijn van het examen, voor elk van de onderwijssoorten examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:

a. een omschrijving van de examenstof voor ieder examenvak;
b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt;
c. het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het centraal examen.

Tevens kunnen in het examenprogramma zijn opgenomen voorschriften betreffende de aard, de omvang, het aantal, de beoordeling en de weging van de onderdelen van het schoolexamen.

Artikel 9 - Keuze van examenvakken

1. De kandidaten kiezen met in achtneming van de wettelijke eisen in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
2. De kandidaten kunnen voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in meer vakken examen afleggen dan in de vakken die tenminste tezamen een examen vormen.

HOOFDSTUK 3 - REGELING VAN HET EXAMEN

Artikel 10 - Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting

1. De directeur stelt een examenreglement vast. Het bevat in elk geval de maatregelen bedoeld in artikel 5 van het besluit en regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen, de gang van zaken tijdens het eindexamen en de samenstelling en het adres van de commissie van beroep.
2. De directeur stelt jaarlijks vóór 1 oktober het examenreglement en het PTA vast.
   Het PTA heeft in ieder geval betrekking op het desbetreffende schooljaar. In het programma wordt in ieder geval aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma op het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de herkansing van (onderdelen van) het schoolexamen, de regels die aangeven op welke wijze het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt, alsmede de regels die betrekking hebben op het handelingsdeel en het profiel-/sectorwerkstuk.
3. Het examenreglement en het PTA worden vóór 1 oktober aan de inspecteur toegezonden en verstrekt aan de kandidaten. Dit laatste gebeurt door publicatie op de website van de school en door de aanwezigheid van een inkijkexemplaar op school.

HOOFDSTUK 4 - CENTRAAL EXAMEN

Artikel 11 - Toelating tot het centraal examen

1. De leerlingen van de school worden in de gelegenheid gesteld een centraal examen ter afsluiting van de opleiding af te leggen. Dit kan alleen als de leerling het schoolexamen heeft afgerond.
2. Voor de aanvang van het centraal examen maakt de directeur aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:
   -welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
   -de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld en de beoordeling van het sectorwerkstuk.
3. Voorwaarde is tevens dat het sectorwerkstuk, voor de van toepassing zijnde vakken het handelingsdeel en bovendien de vakken kunstvakken I, maatschappijleer 1 en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elke sector moeten zijn beoordeeld als "voldoende" of "goed".
4. Voor het leerwerktraject binnen de basisberoepsgerichte leerweg geldt dat de stage voldoende moet zijn afgerond. De leerling moet minimaal 960 uur stage hebben gelopen op een voor het LWT gecertificeerd bedrijf én de stage moet als voldoende zijn beoordeeld.

Artikel 12 - Tijdvakken en afneming centraal examen

1. Het centraal examen wordt afgenomen in het laatste leerjaar en omvat de (deel)vakken, waarvoor een centraal examen verplicht is.
2. Het centraal examen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede en het derde tijdvak.

3. De juiste data van de tijdvakken en het rooster van afname van vakken worden minstens een maand van tevoren verstrekt.
4. In individuele gevallen, ter beoordeling van de directeur, kan voor een kandidaat een afwijkend tijdstip voor het examen worden vastgesteld. Hierbij blijft artikel 11 van toepassing.

Artikel 13 - Opgave kandidaten centraal examen

1. De directeur deelt jaarlijks vóór 15 oktober aan de Informatie Beheergroep mede hoeveel kandidaten in elk vak aan het centraal examen in het eerste tijdvak deelnemen.
2. De directeur zendt jaarlijks tenminste drie dagen voor de aanvang van de centrale examens in het eerste en tweede tijdvak aan de inspectie een lijst waarop voor iedere kandidaat vermeld staat in welke vakken hij centraal examen zal afleggen en waarop is aangegeven welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen heeft behaald. Voor de aanvang van het tweede tijdvak worden een lijst met de kandidaten, de in het eerste tijdvak door de kandidaten behaalde cijfers, de, voor zover van toepassing, alsnog behaalde cijfers voor het schoolexamen, alsmede een overzicht van het vak of de vakken waarin elke kandidaat examen zal afleggen aan de inspectie gezonden.
3. Onmiddellijk na afloop van het eerste onderscheidenlijk het tweede tijdvak zendt de directeur aan de Informatie Beheergroep een lijst waarop voor ieder vak is aangegeven welke kandidaten aan het centraal examen in dat vak hebben deelgenomen.
4. Indien voor een vak meerdere examenprogramma's zijn vastgesteld, kan een kandidaat per tijdvak slechts volgens één programma centraal examen in dat vak afleggen.

Artikel 14 - Regels omtrent het examen

1. De directeur zorgt ervoor, dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets, waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.
2. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen aangaande de opgaven gedaan van welke aard dan ook.
3. De directeur draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het centraal examen wordt uitgeoefend.
4. Zij die toezicht hebben gehouden maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de directeur.
5. Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten.
6. De aan de kandidaat voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal, evenals de zelf gemaakte aantekeningen en het kladpapier.
8. Indien de afnamecondities van een examen een adequate beoordeling onmogelijk maken kan de directeur contact opnemen met de inspectie. De inspectie kan dan besluiten dat het werk wordt beschouwd als niet gemaakt en niet wordt beoordeeld. Alle kandidaten die aan dit examen deelnamen hebben er dan recht op om dit examen opnieuw te maken op een tijdstip dat door de directeur wordt vastgesteld.

Artikel 15 - Correctie centraal examen

1. De directeur stelt de examinator in het desbetreffende vak in staat om de open vragen te beoordelen. De examinator kijkt het werk na en past bij zijn beoordeling de normen toe, alsmede de regels voor het bepalen van de score die zijn voorgeschreven door de centrale examencommissie.
2. De examinator laat zijn beoordeling door een vakcollega, de tweede examinator, controleren.
3. De directeur draagt er zorg voor dat de data van het examen zo spoedig mogelijk na het nakijken, maar in ieder geval vóór het door de centrale examencommissie bepaalde tijdstip naar het CITO worden gezonden.

Artikel 15a - Beoordeling praktisch gedeelte examen vmbo

1. De directeur draagt er zorg voor dat bij het maken van het praktisch gedeelte van het centraal examen van een eindexamen vmbo de examinator in het desbetreffende vak of programma aanwezig is. De examinator beoordeelt de prestaties tijdens het maken van de praktijkopgaven en legt zijn bevindingen van de verrichtingen van de kandidaat schriftelijk vast, volgens daartoe door de centrale examencommissie gegeven richtlijnen. De examinator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de door de centrale examencommissie vastgestelde beoordelingsnormen toe. De examinator drukt zijn beoordeling uit in een score uit een schaal lopende van 1 tot en met 10, vastgesteld op 1 decimaal.
2. De examinator laat zijn beoordeling door een vakcollega, de tweede examinator, controleren.
3. De directeur draagt er zorg voor dat de digitale data van het examen zo spoedig mogelijk na het afnemen, maar in ieder geval vóór het door het CEVO bepaalde tijdstip naar het CITO worden gezonden.

Artikel 16 - Vaststelling cijfer centraal examen

1. De examinator en de tweede examinator stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan stellen zij de score vast op het rekenkundig gemiddelde van de twee scores, in voorkomend geval afgerond op het naast hogere gehele getal.

2. De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast. Indien het gemiddelde, bedoeld in de vorige volzin, een cijfer is dat als tweede decimaal een 5 heeft, wordt de eerste decimaal met 1 verhoogd.

Artikel 17 - Verhindering bij het centraal examen

1. Als een kandidaat vanwege een geldige reden, ter beoordeling aan de directeur, niet in staat was het examen af te leggen, kan de kandidaat in staat worden gesteld om dit examen op een ander moment binnen de afnameperiode alsnog te maken. Dit datum en tijd worden door de directeur bepaald.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn examen te voltooien.
3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de directeur aan bij de voorzitter van de desbetreffende staatsexamencommissie. In dat geval deelt de directeur aan de commissie mede welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen en het eventueel reeds afgelegde gedeelte van het centraal examen heeft behaald, alsmede wanneer zich dat voordoet, dat ten behoeve van de kandidaat toepassing is gegeven aan artikel 24 en waaruit deze toepassing bestaat.
4. het zonder (tijdig) bericht afwezig zijn bij een toets van het schoolexamen of een toets van het centraal examen kan de directeur aanmerken als afwezigheid zonder geldige reden.

Artikel 18 - Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen

1. Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgevonden, kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
2. De inspectie verzoekt de centrale examencommissie nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.

HOOFDSTUK 5 - UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING

Artikel 19 - Eindcijfer examen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het examen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de schaal lopend van 1 tot en met 10.
2. De examinator bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt het indien de cijfers achter de komma 49 of minder zijn naar beneden afgerond en indien deze 50 of meer zijn naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen wordt afgenomen, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.
4. Het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de keuzevakken van het beroepsgerichte vak vormt het schoolexamencijfer. Dit cijfer staat als beroepsgericht examenprogramma vermeld. Deze keuzevakken worden wel apart op de cijferlijst vermeld, maar tellen niet apart mee voor de slaag- en zakregeling

Artikel 20 - Uitslag

basisberoepsgerichte leerweg en kaderberoepsgerichte leerweg

1. Voor het vak Nederlands moet minimaal een vijf worden behaald.
2. De kandidaat moet als gemiddelde van het centraal eindexamencijfer een voldoende hebben.
   Bij de berekening van het gemiddeld centraal examencijfer wordt uit gegaan van het niet afgeronde cijfer. Een leerling moet ten minste een 5,5 halen (de eerste decimaal moet een 5 zijn), daarna gelden de overige uitslagbepalingen (zie lid drie hieronder).
3. De kandidaat (vmbo) die schoolexamen heeft afgelegd en het centraal examen voor alle vakken heeft afgelegd binnen een schooljaar, is geslaagd indien:
   -alle eindcijfers 6 of hoger zijn, of:
   -er 1x5 is en alle overige eindcijfers 6 of hoger zijn, of:
   -er 1x4 is en alle overige eindcijfers 6 of hoger, waaronder tenminste één 7 of:
   -er 2x5 is en alle overige eindcijfers 6 of hoger, waaronder tenminste één 7.
   Daarnaast moet er voldaan worden aan de voorwaarde dat kunstvakken I, lichamelijke opvoeding en het eventuele sectorwerkstuk zijn beoordeeld als "voldoende" of "goed".
4. De kandidaat die examen heeft afgelegd en die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste tot en met derde lid, is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing bedoeld in artikel 21.
5. Zodra de uitslag volgens het eerste tot en met het vierde lid is vastgesteld, maakt de directeur deze tezamen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat bekend onder mededeling van het in artikel 21 bepaalde. Indien de kandidaat geen gebruik maakt van de mogelijkheid tot herkansing, is de in de eerste volzin bedoelde uitslag de

definitieve uitslag. Indien de kandidaat wel gebruik maakt van de mogelijkheid tot herkansing, vervangt de uitslag die hierna wordt bepaald de eerste uitslag.

Leerwerktraject binnen de basisberoepsgerichte leerweg

1. De kandidaat moet voor zowel Nederlands als voor het beroepsgerichte programma minimaal een 6 hebben behaald.
2. De stage moet voldoende zijn afgesloten, zowel wat aantal uren betreft als wat betreft de beoordeling.
3. Als een kandidaat ook voor andere vakken deelgenomen heeft aan het school- en eindexamen én voor deze vakken een voldoende heeft behaald, dan wordt dit vak op het diploma vermeld.

Artikel 21 - Herkansing centraal examen

1. Elke kandidaat heeft het recht in het tweede tijdvak deel te nemen aan de herkansing van het centraal examen in één vak. Bovendien heeft elke kandidaat het recht op een herkansing van (onderdelen van) het CSPE. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerste afgelegde centraal examen of CSPE geldt als definitief cijfer voor het centraal examen of CSPE.
   De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur voor een door de directeur te bepalen dag en tijdstip.
2. Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige. De kandidaten die herkansing vragen, leveren de cijferlijst, bedoeld in artikel 22, in bij de directeur.
3. Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 19 en 20 en aan de kandidaat medegedeeld.
4. Het is toegestaan om al te herkansen voordat de normen en dus de uitslag bekend zijn. De kandidaat heeft echter het recht om pas te herkansen als hij de uitslag weet. Als er gekozen is om eerder te herkansen, dan kan de kandidaat niet na afloop aangeven dat hij een andere keuze wenst te maken. Als gekozen wordt voor herkansing voor de bekendmaking van de uitslag, wordt dit met kandidaat goed door gesproken en ook met een schriftelijk akkoord van de kandidaat en zijn ouders vast gelegd.

Artikel 22 - Diploma en cijferlijst

1. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die examen heeft afgelegd een lijst uit waarop voor zover van toepassing zijn vermeld:
   -de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen,
   -De beoordeling van de keuzevakken van het beroepsgerichte examen en de beoordeling van Kunstvakken 1 en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van de leerweg in vmbo.
   -de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede de uitslag van het eindexamen.
   -het niveau waarop het examenvak is afgelegd indien dit afwijkt van het niveau van de leerweg waarin examen wordt gedaan.
2. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het examen geslaagde kandidaat, daaronder mede begrepen de kandidaat die zijn eindexamen met gunstig gevolg heeft voltooid ten overstaan van de staatsexamencommissie, een diploma uit, waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken. Op het diploma vmbo wordt de leerweg vermeld. Duplicaten van diploma's worden niet verstrekt.
3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die tenminste tezamen een examen vormen, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.
4. De directeur en de secretaris van het examen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

HOOFDSTUK 6 - OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 23 - Afwijkende wijze van examineren

1. De directeur kan op verzoek van een gehandicapte kandidaat toestaan dat deze het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
   Tenzij er sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, kan de directeur deze afwijking alleen toestaan indien een verklaring van een terzake deskundige psycholoog of orthopedagoog door de kandidaat kan worden overlegd.
   De aanpassing kan in ieder geval bestaan uit een verlenging van de duur van het betreffende examenonderdeel met ten hoogste 30 minuten. Een andere aanpassing kan slechts worden toegestaan voor zover in de deskundigenverklaring daartoe een voorstel wordt gedaan, dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen in die deskundigenverklaring.
2. Ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij examen aflegt ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, kan op verzoek worden afgeweken van de voorschriften gegeven bij of krachtens het besluit. Deze afwijking kan betrekking hebben op het vak Nederlandse taal en letterkunde, het vak Nederlandse taal of enig vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
   De afwijking kan, voor zover deze het centraal examen betreft, slechts bestaan uit een verlenging van de duur van de toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
   Van elke afwijking op grond van het tweede lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

Artikel 24 - Bewaren examenwerk

1. Het werk van het schoolexamen en centraal examen der kandidaten en de lijsten waarop voor alle kandidaten zijn vermeld:
   -de vakken waarin examen is afgelegd;
   -de cijfers van het schoolexamen;
   -het vak en het onderwerp of de titel van het sectorwerkstuk en de beoordeling;
   -de beoordeling van de vakken kunstvakken I en lichamelijke opvoeding en de keuzevakken van het beroepsgerichte examen;
   -de cijfers van het centraal examen;
   -de eindcijfers;
   -de uitslag van het examen of het deelexamen
   worden tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de directeur ter inzage voor belanghebbenden. Daarna worden gemaakte werken vernietigd.
2. Een door de directeur en de secretaris van het examen ondertekend exemplaar van de lijst zoals bedoeld in lid 1, wordt gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school bewaard.
3. De directeur draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de school.

Artikel 25 - Spreiding voltooiing examen

1. De directeur kan, de inspectie gehoord hebbende, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzonder, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken examenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het examen gespreid over twee opeenvolgende schooljaren wordt afgelegd.
2. De directeur geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken examenvakken centraal examen heeft afgelegd.
3. Artikel 21 is, ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en het tweede schooljaar van het gespreid examen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het examen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.

6 Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

Er zijn vier afzonderlijke PTA's, namelijk een voor de basisberoepsgerichte leerweg, een voor de kaderberoepsgerichte leerweg en een voor de theoretische leerweg en een voor het leerwerktraject binnen de basisberoepsgerichte leerweg.

De PTA's verschijnen als bijlage, tegelijk met deze examenwijzer.